

**Andrew Murray: sørafrikansk “Keswickforkynner”
med vidt nedslagsfelt**

Geir Lie er lektorutdannet med kristendomskunnskap hovedfag fra Det teologiske Menighetsfakultet i Oslo.

Andrew Murray (1828-1917) har gjennom sine mange bøker øvd stor innflytelse på både sine samtidskolleger og tilhengere innen hellighetsbevegelsen. Fremdeles leses bøkene i mange kristne sammenhenger.

Murray hadde skotsk avstamning, men faren (som *også* het Andrew til fornavn) hadde immigrert til Sør Afrika i 1822 for å være prest i den hollandsk reformerte kirke. 10 år gammel ble sønnen Andrew (sammen med sin 2 år eldre bror John) sendt tilbake til Aberdeen, Skottland for å gå på skole og vokste derfor opp hos en onkel. Etter 7 år i Skottland hadde guttene så å si glemt det hollandske språk, og i juni 1845 gikk ferden videre til Utrecht – bl.a. for å få en viss teologisk skoleing før de begge vendte tilbake til Sør Afrika som prester. Murrays biograf, W.M. Douglas, inkluderer utdrag fra flere av guttenes brev til foreldrene i Sør Afrika som tegner et lite flatterende bilde av medstudentenes åndsliv – iallfall sett med guttenes øyne. I ett av brevene skriver John: “I solemnly assure you, the name of God is profaned in the theological classrooms, even by orthodox and respectable students; nor do they lose character by being intoxicated now and then on some festive occasion, provided only it does not take place immediate before the candidates’ examination.”¹

Det er vanskelig å ta stilling til hvorvidt Murray fikk varige inntrykk fra perioden i Holland som skulle prege hans fremtidige forkynnervirksomhet. Douglas refererer kortfattet til et tilfeldig møte med den tyske helbredelsespredikanten Johann Blumhardt,² men vi har ingen dokumentasjon på at Murray opplevde dette møtet som skjellsettende.

Etter 3 års studier ble Murray på sin 20-årige fødselsdag ordinert til tjeneste i Haag. Til tross for flere reiser til Europa og USA – bl.a. et ett-årig opphold (pri-

¹ W.M. Douglas, *Andrew Murray and His Message*. One of God’s Choice Saints. Compiled from materials supplied by Miss Murray from various letters and recollections and by Miss Mary Murray from her large manuscript by his friend (London/Edinburgh: Oliphants Ltd., [1926]) s. 41.

² Douglas, *ibid.* s. 43.

mært i Storbritannia) i perioden 1854-55 og et 10 måneders opphold i Storbritannia i 1866, viet Murray seg til prestegjeringen i Sør Afrika, hvor han betjente hollandsk-reformerte menigheter i Bloemfontein (1848-60), Worcester (1860-64), Cape Town (1864-71) og Wellington (1871-1917). I Wellington skulle han for øvrig bli boende resten av sitt liv.

Murrays diverse besøk i Storbritannia og USA introduserte ham for flere av de mest fremtredende lederskikkelsene innen hellighetsbevegelsen (og Faith-Cure bevegelsen [en definitiv understrømning innenfor sistnevnte]), som William E. Boardman, Robert Pearsall Smith (og kona Hannah) og Phoebe Palmer.³ Lenge før de årlige Keswickmøtene startet opp i Storbritannia (i 1875), iallfall så tidlig som 1864, forfektet Murray tanker om en mulig overvinning av “the inner, or heart sin of a child of God.”⁴ Samme året skal den skotske Indiamisjonæren Alexander Duff ha begeistret herr og fru Murray, idet han i sin fremferd var “the exemplification of the doctrines of quietism in action,” da “All those expressions of being ‘dead to self’ and ‘lost in God’ which one finds in Madame Guyon seem to be exemplified in [his] experience and life.”⁵ Gjennom sine britiske kontakter var Murray vel informert om vekkelsespredikanten D.L. Moodys vellykkede kampanjer i 1873, og som abonnent på de to evangeliske tidsskriftene *The Revival* (som senere endret navn til *The Christian*) og *Life of Faith* fikk han også god innsikt i Robert Pearsall Smiths konferansevirksomhet forutfor initieringen av det første Keswickstevnet i 1875. “Then came, about 1870, the great Holiness Movement,” uttalte Murray ved en senere anledning og fortsatte: “The letters that appeared in *The Revival* (now *The Christian*) touched my heart; and I was in close fellowship with what took place at Oxford and Brighton and it all helped me.”⁶

³ Douglas, *ibid.* s. 176.

⁴ Douglas, *ibid.* s. 154. Se også J. DuPlessis, *The Life of Andrew Murray of South Africa* (London, Edinburgh og New York: Marshall Brothers, Ltd., 1919) s. 338 ff.

⁵ Douglas, *ibid.* s. 157. Murrays interesse for kristen mystikk hadde på et tidligere tidspunkt blitt vakt gjennom lesning av den tyske teolog Johann Tobias Beck. (DuPlessis, *ibid.*, s. 480.) For ytterligere opplysninger om Beck, satt inn i en kontekstuell ramme som burde interessere dette tidsskrifts lesere, se Gunnar Normann Larsen, “Spirit, soul and body. An investigation into the historical roots of Faith teachers’ anthropology.” Hovedoppgave i kristendomskunnskap ved Det teologiske Menighetsfakultet i Oslo, 1999 s. 59-62.

⁶ Douglas, *ibid.* s. 168.

Under et besøk i USA i 1877 fikk han dessuten personlig høre både Moody og Charles C. Cullis.

I 1899 ble Murray initiativtaker til en nasjonal “Keswickbevegelse” i Sør Afrika med årlige sommerstevner i Wellington. Murray hadde hovedansvaret for møtene 28 år framover, til sin død i 1917. Her deltok britiske og sørafrikanske “Keswick-forkynnere” side om side. I tillegg til stevnet i Wellington ble det på grunn av de store avstandene avholdt tilsvarende samlinger i flere av de største byene – som Johannesburg, Cape Town og Durham.

Murray utgav en mengde oppbyggelsesbøker med fokus bl.a. på praktisk hellighet. Han var også fortlølig med Faith-Cure bevegelsen, samt med flere av dennes inspirasjonskilder (som Dorothea Trudel i Männedorf). Flere av Murrays bøker beskjeftiger seg med helbredelse ved bønn og ble verdsatt både i Europa og USA.⁷ Murray hadde selv fått en strupelidelse i 1879 og hadde prøvd både klimaforandring og nedprioritering av forkynnervirksomheten uten at dette hjalp neverdig. Under et besøk i Storbritannia i 1882, hvor Murray deltok på en konferanse i Mildmay Conference Hall i London, traff han Otto Stockmayer – som han for øvrig hadde lært å kjenne i Sveits fem år tidligere. Murray hadde allerede lest William E. Boardmans bok *The Lord that Healeth Thee* (1881) og sannsynligvis også *Dorothea Trudel; or, the Prayer of Faith. An Account of the Institution for Faith Cure at Mannedorf, Switzerland, and a Life of its Founder*, sistnevnte utgitt på Charles Cullis forlag Willard Tract Repository i Boston i 1874: “What I had read concerning the work of Dorothea Trudel and Dr. Cullis had removed from my mind all doubts but that the Lord, even yet, bestows healing *in answer to the prayer of faith*.”⁸ Murray besluttet nå – i samråd med den sveitsiske helbredelsespredikanten – å legge seg inn 3 uker ved Boardmans Betshan-helbredelseshjem i London (som hadde åpnet noen få måneder tidligere) og hevder i ettertid, etter å ha blitt nærmere undervist om “hvad Bibelen lærer om Sygdom og Helbredelse

⁷ Douglas hevder at Murray skrev og utgav om lag 250 bøker – (noen av disse var dog knapt mer enn pamfletter – noen på nederlandsk, andre på engelsk) [s. 267], mens en annen forfatter refererer til “240 books and tracts which were published in fifteen languages.” (Leona Choy, *Andrew Murray: Apostle of abiding love* [Fort Washington, Pennsylvania: Christian Literature Crusade, 1978] s. 15.

⁸ Douglas, *ibid.* s. 184.

som Svar paa Troens Bøn,” som en dansk Murray-biografi udtrykker det, aldrig å ha vært “besværet af nogen Svaghed i Struben eller i Stemmen.”⁹

⁹ *Andrew Murray* (København: Kirkeklokkens Forlag, [u.å.]) s. 49.